

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1725. usque ad annum 1728

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1784

VD18 13322648

§. 56. Eadem controversa acrius effervescens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67667)

edendo mentem suam circa controversos hosce articulos non sine Ministerii satisfactione expositurum. His contenti Prædicantes Urlspergerum ceu Pastorem ac Seniore[m] suum officiosa gratulatione honorabant, cunctisque ad acta relatis die duodecima Martii sigillatim subscripsere, addita hac clausula: *Mihi speciatim ac diserte integrum fore cupio, ut vi hujus scripti has vel alias ejusmodi novitates, quoties id necessarium vel utile censuero, serius aut citius, tacito tamen tum Auctoris tum libri nomine ex Dei Verbo debita severitate & Christiana moderatione castigandi & resellendi plenam habeam facultatem, sicut &, si forte Augustanum nostrum Ministerium redargueretur, perinde acsi controversas hasce quæstiones abs matura deliberatione, sine necessitate, ex imprudentia, sinistro affectu aut quacunque alia causa impugnaverimus, Ego, & Ministerium communi mecum consilio speciem facti de toto rei progressu ex Actis conficere, publicis typis edere, & universæ Ecclesiæ judicio subjicere valeam.*

§. LVI.

Eadem controversia acrius effervesces.

Hac igitur ratione Prædicantes quiescere, spem omnem in facta Urlspergeri

Sæc. XVIII.
A. C. 1726.

Sæc. XVIII
A. C. 1726.

spergeri pollicitatione reponentes: Verum hic in proxima Concione de suo libro, ejusque erroribus nullam penitus fecit mentionem, sed duntaxat verbis admodum vagis declaravit, *se credere, semperque credidisse, quod Lutheri doctrina non novis revelationibus, inspirationibus, Angelorum, aliorumque apparitionibus, sed nonnisi infallibili scriptoque Dei Verbo V. & N. Testamenti innitatur.* Cum ergo hæc declaratio non obstaret, quo minus novæ ipsius opiniones profana doctrina haberentur, hinc Prædicantes die 4. Junii convocato suorum cœtu decrevere, Urlspergerum esse rursus monendum, ut promissi sui memor vel ea, quæ offensioni essent, e libro suo expungeret vel circa errores ibi contentos *sigillatim* mentem suam aperiret, hacque ratione obviaret motibus indies magis magisque invalescentibus, qui inde potissimum orirentur, quod ex Civibus non pauci hunc librum, quem Auctoris Clientes & Patroni ubique divulgassent, maximi haberent, & Catholici Lutheranis insultantes exprobrarent, quod Lomero valere jussu, Seniore suum Orthodoxe sentientem audirent: Ad hæc tamen Urlspergerus nil aliud reposuit, nisi quod ille, qui ceteris ferventius rem urgeret, ipsius ædes adiret, ejus declarationem ex-

ceptu-

cepturus. Tum vero contentio acrius, Sæc. XVIII.
 quam unquam efferbuit; quidamenim, A. C. 1726.
 tum adhuc incognitus, qui ficto no-
 mine sese *Georgium Lebrecht Petricum*
 vocabat, Anno 1725. libellum contra
 Urlspergeri doctrinas composuit, quem
 Isaias Schneider Diaconus ad S. Udal-
 ricum non Lipsiæ, sed Ulmæ typis im-
 primi curavit, ac præli expensas solvit.
 Hæc inaudiens Urlspergerus, mox in
 Concione quadam acrius adversus hunc
 Auctorem, ejusque libellum declama-
 bat, ac demum die 11. Julii tertiam
 suam declarationem, sub titulo *epistolæ*
ad celebrem Evangelicæ Ecclesiæ Theolo-
gum, typis edebat, in qua Petræi ob-
 jecta dissolvere, & suas opiniones par-
 tim excusare, partim defendere nite-
 batur. Hanc epistolam annuente Ma-
 gistratu A catholicico Joannes Weidnerus
 die 24. Septembris confutare has ob-
 causas statuit. I. Quia hujus Epistolæ
 Auctor falsas suas opiniones præcipue
 pag. 41. aut pertinaciter adhucdum de-
 fenderet, aut variis coloribus obtegere
 niteretur. II. Quia doctrina de appa-
 ritionibus secundo Schmalcaldici fœ-
 deris articulo adversaretur. III. Quia
 Majorum doctrinis juxta pacem Reli-
 giosam exactissime insistendum esset.
 IV. Quia motibus & dubiis ex Petræi
 scripto & Urlspergeri epistola enatis,
Hist. Eccles. Tom. LXXII. X ne

Sæc. XVIII.
A. C. 1726.

necessarium foret, ut Prædicantes de-
clararent, quid ipsi credant, vel non
credant. V. Quia Catholici in suo
hoc errore firmarentur, & Lutherani
ad deserendam fidem inducerentur.
VI. Quia Augustani non modo ab Url-
spergero, sed & ab exteris Prædicanti-
bus redarguerentur, quod opinionem
de apparationibus sine necessitate &
nonnisi ex invidia impugnassent. Enim-
vero paulopost Urlspergeri opinio-
nes quidam Anonymus H. G. A. I.
quem alii Gramlichium esse putant,
in sua instructione contra Petræum (si
Weidnero fides) *misere & jejune* pro-
pugnabat, mox autem anno hujus sæ-
culi vigesimo sexto alius quidam Url-
spergeri epistolam succincte resellebat.
Nondum finitum erat literarium hoc
bellum, cum alia oriretur contentio:
Innotuerat enim Urlspergero, quod
Isaias Schneider Diaconus ad S. Udal-
ricum Petræi librum typis edi curas-
set, unde de eo graviter questus, no-
væ liti ansam præbuit. Patrocinatur
ei Magistratus A catholicus, adesse ju-
betur Diaconus, de suo facinore ratio-
nem redditurus. Hic ergo rem, prout
erat ingenue fatetur, se tamen ad id
permotum fuisse declarat, quia ipsemet
ceū *Christianæ pietatis osor* fuisset pro-
clamatus, Urlspergerus vero promissi
sui

fui fidem non servasset, aliunde autem notum esset, quod hujus doctrinas Catholici in rem suam verterint, ipsiusque errores a rudioribus Lutheranis cum applausu excepti fuerint, Ita Schneiderus suum facinus prætexto Religionis fervore purgabat; Major adhuc sollicitudo urgebat Magistratum, ut per hunc Diaconum detegeretur, quis sub nomine Petræi lateret. Id vero cum ipse manifestare detrectaret, decreto Senatus die 23. Julii officio amovetur. Hic libellum supplicem Ratisbonam ad *Corpus*, ut vocant, *evangelicorum* misit, rogans, ut suas interponerent preces, eoque Augustanum Magistratum inducerent, ut muneri suo redditus de prodendo præfati libri Auctore haud amplius vexaretur. Ad hujus preces inclinati Protestantes, Augustanæ Confessionis Magistratui expendendum proponebant, an non potius conveniret, ut Auctori, si forte eum Schneiderus manifestaret, de plena securitate caveretur. vel si eum prodere renueret, utrum Schneiderus tamdiu officio non esset restituendus, donec exteræ Facultates Theologico-Juridicæ suum desuper judicium tulissent, interim vero ipse jurato profiteretur, quod Authoris nomen nullatenus suis Superioribus obsistendi animo

X 2

reflecat,

Sæc. XVIII:

A. C. 1726:

Sæc. XVIII. reticeat, sed potius eis, ac ipsi etiam
 A. C. 1726. Urlspergero ceu suo legitimo Se-
 niori ac Præposito debitam subjectionem
 præstare paratus sit, & deinceps de
 hac lite tam in scriptis, quam in collo-
 quiis ac Concionibus nulla omnino fie-
 ret mentio: Ad has vero quæstiones
 Magistratus A catholicus die 25. Augusti
 respondit, ab inquirendo, & puniendo
 Auctore desisti non posse; agi enim de
 honore ipsius Magistratus Lutherani,
 & de Urlspergeri fama per Petræi scri-
 ptum graviter læsa, Schneiderum vero
 in suo libello supplici falsa narrasse, &
 vera dolose reticuisse, ac insuper Magi-
 stratum confictis calumniis laceffivisse;
 id porro constare ex vera relatione eo
 fine acclusa. Hæc ubi resciverat Schnei-
 derus, pejora veritus, supplicem libel-
 lum Magistratui obtulit, in quo ad pri-
 stinum gradum reduci, perdemisse ro-
 gavit, ac semetipsum Petræanæ luctu-
 brationis auctorem esse ingenue fassus
 est. Comperto demum Auctore Ma-
 gistratus Schneidero præcepit, ut in
 proximo Ministerii Conventu erroris sui
 veniam peteret, ac deinceps majorem
 suis Superioribus reverentiam exhibe-
 ret, secus muneris sui executione in
 perpetuum interdicendum esse. Nimis
 dura Schneidero videbatur hæc senten-
 tia, quapropter doctrinis in suo libro
 expo-

expositis firmiter insistens, suos Pa- Sæc. XVIII.
 rochianos tam arcte sibi conjunxerat, A. C. 1726.
 ut una omnes pro eo deprecatorum par-
 tes agerent. Ea res vix non ad sedi-
 tionem spectare videbatur, hinc Ma-
 gistratus totam facti seriem exacte con-
 scriptam unacum actis publicis ad Ju-
 ridicam Facultatem quamdam trans-
 misit, illius iudicium præstolaturus.
 Hæc cunctis maturius ponderatis,
 Mense Novembri decidit, Magistratum
 quidem recte, atque ex juris præscripto
 egisse, Diaconum tamen nondum offi-
 cio amovendum, sed potius compel-
 lendum, ut agnito errore veniam pre-
 caretur, secus omnino exauctorandum
 esse, si vel Magistratui vel Seniori labem
 imponeret. Significatur hæc sententia
 Diacono, eique ad deliberandum con-
 ceditur octidui spatium, quo evoluto
 is propositam deprecationis formulam
 suo munivit chirographo, eamque hoc
 Anno die 10. Decembris Magistratui
 tradidit, ac propterea die duodecima
 ejusdem Mensis suo officio fungi per-
 missus est.

Finita hac lite Weidnerus Pastor
 novam exorsus est; cum enim inaudi-
 ret, Urlspergeri epistolam prælo pro-
 xime esse subjiciendam, porrecto li-
 bello supplici declarabat, sese, nisi Ma-
 gistratus auctoritate hujus scripti publi-
 catio

Sæc. XVIII.
A. C. 1726.

catio inhiheretur, Theologicam suam, quam contra illud elucubrasset, confutationem pervulgaturum. Ad hæc reposuit Magistratus, id ei integrum fore, dummodo legitima accederet Censorum approbatio. Igitur Weidnerus suam lucubrationem Censoribus offert, denegatur tamen typi facultas. Hæc repulsæ vel maxime commovit virum quemdam non minus Nobilitate quam potentia conspicuum, qui Urlspergero significari iussit, se suis expensis Weidneri opus prælo subjecturum, curaturumque, ut id in urbe passim divulgaretur, nisi ipse promissi sui fidem de revocandis erroribus quamprimum exsolverit. His minis territus Senior, per Lomerum Prædicantibus pollicebatur, se expunctis iis, quæ in controversiam deducta fuissent, mox ad aliorum Prædicantium objecta denuo responsurum, atque in præfatione declaraturum, in suo libro *quædam minoris momenti*, quæ a Ministerio carperentur, fuisse notata, ea tamen in proxima libri sui editione fore delenda: Cum autem in hac ipsa declaratione offensionem essent hæc verba: *minoris momenti*, etiam ea Urlspergerus expunxit, sicque hæc controversia, quam infallibilis Judicis sententia dirimere non potuit, partim Magistratus auctoritate, par-

partim aduersantium conniuentia sopita Sæc. XVIII.
 est, & ipse Weidnerus, etsi Urlspergeri doctrinas argumentis apud Protestantes solidissimis confutarit, & suam lucubrationem S. Augustini (*) Verbis concluderit, illam tamen typis vulgare permissus non est. Porro id præprimis observandum occurrit, quod hi Protestantes easdem omnino doctrinas ex S. Literis, ex S. Patribus, & ex Confessionis Augustanæ Theologis, una comprobarint, & simul impugnarint, quid ergo aliud inde concludi poterit, nisi quod ad decidendas ejusmodi controversias, quæ tamen ad orthodoxiam spectare censentur, nec S. Literæ, nec suorum auctoritates Regula certa, & tuta ac sufficiens sit, & fuerit, proin alia, & hæc infallibilis sit inquirenda. A. C. 1726.

X 4

§. LVII.

(*) Hanc Weidneri lucubrationem ad manus habeo, in cuius fine adducuntur hæc S. Augustini verba: *Non dicat, ideo verum est, quia ille vel illa tale visum vel vigilans vidit, vel dormiens somniavit. Removeantur ista vel figmenta mendacium hominum, vel portenta fallacium Spirituum.* Ep. contra Donat. vulgo de unitate Ecclesiæ cap. 19. Tom. 10. op. pag. 252.